

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21. 4. 2006, sp. zn.: 32 Odo 296/2005

Nepředá-li zhotovitel dílo objednateli způsobem ve smlouvě o dílo sjednaným, nenastane splatnost ceny díla a objednatel není v prodlení s úhradou ceny díla, tudíž není ani povinen zaplatit smluvní pokutu, protože neporušil povinnost zaplatit cenu díla ve lhůtě splatnosti.

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky

rozhodl v senátě složeném v právní věci žalobce PaedDr. J. Š., zastoupeného advokátem, proti žalované O. Ž., a.s. (dříve Ž. B., a.s.), o zaplacení 124.000,- Kč s příslušenstvím, vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 11 Cm 268/98, o dovolání žalobce proti rozsudku soudu Vrchního soudu v Olomouci ze dne 2. června 2004, č.j. 1 Cmo 136/2003-110, takto:

I. Dovolání se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů dovolacího řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 28. 2. 2002, č.j. 11 Cm 268/98-68, výrokem I. uložil žalované zaplatit žalobci částku 112.000,- Kč s 3% úrokem z prodlení od 5. 3. 1994 do 14. 7. 1994 a se 16 % úrokem z prodlení od 15. 7. 1994 do zaplacení, 12 000 Kč s 3 % úrokem z prodlení od 24. 3. 1994 do 14. 7. 1994 a se 16 % úrokem z prodlení od 15. 7. 1994 do zaplacení, výrokem II. zamítl žalobu co do 13 % úroku z prodlení z částky 112.000,- Kč od 5. 3. 1994 do 14. 7. 1994 a co do 13 % úroku z prodlení z částky 12 000 Kč od 24. 3. 1994 do 14. 7. 1994; zároveň rozhodl o náhradě nákladů řízení. Dospěl k závěru, že mezi žalobcem jako zhotovitelem a žalovanou jako objednatelkou byla uzavřena dne 18. 2. 1993 smlouva o dílo podle § 536 obchodního zákoníku (dále jen obch. zák.), že žalobce předal dílo přímo investorovi stavby O. a. s. Brno (listina z 21. 6. 1993), tudíž bylo-li dílo předáno přímo investorovi stavby, bylo řádně splněno i vůči žalované jako objednatelce díla. Pokud žalovaná uhradila žalobci doplatek ceny díla opožděně, uzavřel, že se žalovaná dostala do prodlení úhradou ceny díla, a žalobci vznikl nárok na zaplacení dohodnuté smluvní pokuty ve výši 124.000,- Kč.

Vrchní soud v Olomouci rozsudkem ze dne 2. června 2004, č.j. 1 Cmo 136/2003-110, rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu na zaplacení 124.000,- Kč s příslušenstvím zamítl; zároveň rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně i odvolacím soudem. Na rozdíl od soudu prvního stupně dospěl k závěru, že žalobci nárok na zaplacení smluvní pokuty ve smyslu § 544 občanského zákoníku (obč. zák.) vůbec nevznikl. Dovedl tak jednak z článku 5 předmětné smlouvy, z něhož vyplývá, že si smluvní strany u úhrady konečné

faktury sjednali lhůtu splatnosti 14 dní po předání dodávky, přičemž o předání a převzetí dodávky měl být podle článku 9 smlouvy sepsán mezi smluvními stranami protokol, jenž měl obsahovat mimo jiné i výslovné prohlášení žalované jako objednatele, že dodávku přijímá, a takový protokol nebyl k důkazu předložen. Odmítl názor žalobce, že k předání a převzetí díla došlo zápisem ze dne 11. 10. 1993, případně zápisem ze dne 21. 6. 1993, neboť obě tyto listiny nebyly sepsány mezi žalobcem a žalovanou a nebylo prokázáno ani žádné případné pověření společnosti O. a. s. k zastupování při předání a převzetí díla. Takové zmocnění nedovodil odvolací soud ani výkladem článku 7 písm. j) smlouvy, který pouze stanovil obecnou povinnost investora zajistit podmínky pro společné a navazující činnosti při dostavbě. Uzavřel, že nebyl prokázán okamžik vzniku splatnosti doplatku ceny díla, a tím ani prodlení žalované se zaplacením díla, proto žalobci nárok na zaplacení dohodnuté smluvní pokuty, jež byla sjednána za účelem sankcionování porušení smluvní povinnosti, vůbec nevznikl.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, z jehož obsahu je zřejmé, že uplatnil dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) a odst. 3 o. s. ř., neboť má za to, že rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení nároku na zaplacení smluvní pokuty, jestliže vycházel ze závěru, že dílo nebylo předáno, který nemá oporu v provedeném dokazování. Nesouhlasí s odvolacím soudem, jenž založil své rozhodnutí zejména na výkladu článku 9 smlouvy o předání a převzetí díla, a pominul ostatní důkazy, jako výzvu žalované žalobci ze dne 4. 10. 1993 a dopis ze dne 11. 11. 1993, z jejichž textu je zcela jasně patrné, že žalovaná svůj závazek, doplatit sjednanou cenu díla ve výši 100.000,-Kč, uznala. Poukazuje, že pokud by žalovaná neakceptovala převzetí díla od žalobce, nemohla by jako součást svého díla předat tuto část díla třetí osobě společností O. a. s. Brno. Dovolatel navrhl, aby rozsudek odvolacího soudu byl zrušen a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení. Své dovolání doplnil podáním ze dne 6. ledna 2006, jež bylo Nejvyššímu soudu České republiky doručeno dne 9. ledna 2006. K tomuto dovolání však dovolací soud nepřihlédl, neboť bylo učiněno po lhůtě podání dovolání a navíc nebylo podepsáno zástupcem dovolatele (§ 241 o. s. ř.).

Žalovaná ve vyjádření k dovolání žalobce navrhla jeho zamítnutí, neboť se domnívá, že odvolací soud otázku nároku na zaplacení smluvní pokuty posoudil správně, vyšel-li ze závěru, že k předání a převzetí díla mezi účastníky nedošlo sjednaným způsobem, čímž se žalovaná nedostala do prodlení se zaplacením ceny díla, a nárok na uplatnění sankce za pozdní úhradu ceny díla nikdy nevznikl.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu - dále jen o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas a osobou k tomu oprávněnou (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), řádně zastoupenou advokátem (§ 241 odst. 1 o. s. ř.), je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a opírá se o způsobilé dovolací důvody podle § 241a odst. 2 písm. b) a odst. 3 o. s. ř., rozhodnutí odvolacího soudu přezkoumal podle § 242 o. s. ř.

V průběhu dovolacího řízení došlo ke změně obchodní firmy Ž. B., a.s. na O. Ž., a.s.

Pro dovolací důvod podle § 241a odst. 3 o. s. ř., jímž dovolatel namítá, že rozhodnutí soudu vychází ze skutkového zjištění, jenž nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování, nenalezl Nejvyšší soud ČR v dané věci opodstatnění.

Dovolací důvod podle § 241a odst. 3 o. s. ř se totiž nepojí s každou námitkou účastníka ke

zjištěnému skutkovému stavu; pro dovolací řízení jsou významné jen ty námitky, jejichž obsahem je tvrzení, že skutkové zjištění, ze kterého napadené rozhodnutí vychází, nemá podle obsahu spisu v provedeném dokazování oporu v podstatné části. Tak je tomu tehdy, týká-li se skutkové zjištění skutečností, které byly významné pro skutkový závěr o věci a tím i pro posouzení věci z hlediska hmotného (případně i procesního) práva (srov. též rozhodnutí uveřejněné pod číslem 8/1994 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Skutkové zjištění pak v provedeném dokazování nemá oporu také tehdy, neodpovídá-li výsledek hodnocení důkazů odvolacím soudem ustanovení § 132 o. s. ř., protože soud pominul rozhodné skutečnosti, které byly provedenými důkazy prokázány nebo vyšly za řízení najevo. Dovolacím důvodem podle ustanovení § 241a odst. 3 o. s. ř. lze napadnout výsledek činnosti soudu při hodnocení důkazů, na jehož nesprávnost lze usuzovat - jak vyplývá ze zásady volného hodnocení důkazů - jen ze způsobu, jak k němu soud dospěl. Nelze-li soudu v tomto směru vytknout žádné pochybení, není možné ani polemizovat s jeho skutkovými závěry. Znamená to, že hodnocení důkazů, a tedy ani skutkové zjištění jako jeho výsledek, z jiných než z výše uvedených důvodů, nelze dovoláním úspěšně napadnout.

Dovolací soud dospěl k závěru, že žalobce se mýlí, poukazuje-li, že skutková zjištění ohledně předání a převzetí díla, z nichž napadené rozhodnutí vychází, nemá podle obsahu spisu oporu v provedeném dokazování v podstatné části. Skutkové zjištění, že nedošlo k předání a převzetí díla mezi účastníky podle sjednané smlouvy o dílo jsou zřetelná ze zápisu o odevzdání a převzetí dokončené části stavby ze dne 12. 5. 1993, který je podepsán žalovanou a společností O. a. s., nikoliv žalobcem, přičemž jiný důkaz o předání a převzetí mezi účastníky dané smlouvy o dílo nebyl předmětem dokazování, a stejně tak ani žádné případné pověření společnosti O. a. s. k zastupování při předání a převzetí díla. Z uvedeného je zřejmé, že nelze přisvědčit dovolateli, že by skutkové zjištění ohledně řádného předání a převzetí díla, ze kterého napadené rozhodnutí vychází, nemělo podle obsahu spisu oporu v provedeném dokazování v podstatné části. Napadá-li dovolatel hodnocení důkazů s tím, že namítá, že soud nepřihlédl k listině obsahující výzvu žalované žalobci ze dne 4. 10. 1993 a dopisu ze dne 11. 11. 1993, je třeba připomenout, jak výše uvedeno, že samotné hodnocení důkazů nelze napadnout dovolacím důvodem podle § 241a odst. 3 o. s. ř.

Dovolací soud dále zabýval uplatněným dovolacím důvodem podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.

Nesprávným právním posouzením věci ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. je pochybení soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav, tedy případ, kdy byl skutkový stav posouzen podle jiného právního předpisu, než který měl být správně použit, nebo byl-li sice aplikován správně určený právní předpis, ale soud jej nesprávně interpretoval (vyložil nesprávně podmínky obecně vyjádřené v hypotéze právní normy a v důsledku toho nesprávně aplikoval vlastní pravidlo, stanovené dispozicí právní normy).

Nejvyšší soud České republiky dospěl k závěru, že odvolacímu soudu nelze vytknout pochybení při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav, jestliže na základě skutkového zjištění, že mezi účastníky nedošlo k předání a převzetí díla tak, jak vyžadovalo ujednání účastníků v článku 9 uzavřené smlouvy o dílo (sepsání protokolu o předání a převzetí díla mezi účastníky smlouvy o dílo), dovedl, že v důsledku nepředání díla sjednaným způsobem nebyl prokázán okamžik vzniku splatnosti doplatku ceny díla, žalovaná se nedostala s úhradou ceny díla do prodlení, a

žalobci tudíž nevznikl nárok na zaplacení dohodnuté smluvní pokuty, jež byla sjednána za účelem sankcionování porušení smluvní povinnosti - zaplacení díla v dohodnutém termínu, a to u konečné faktury do 14 dnů po předání dodávky.

Podle § 548 odst. 1 obch. zák. je totiž objednatel povinen zaplatit zhotoviteli cenu v době sjednané ve smlouvě. Byla-li tedy v daném případě sjednána doba pro úhradu konečné faktury do 14 dnů po předání dodávky, avšak dodávka sjednaným způsobem předána nebyla, nenastala splatnost zaplacení ceny díla, proto se žalovaná nemohla dostat do prodlení s úhradou ceny díla, jak správně dovodil odvolací soud, a tudíž žalovaná neporušila povinnost ve smyslu uvedeného ustanovení - zaplatit zhotoviteli (žalobci) cenu v době sjednané ve smlouvě.

Je-li ve smyslu ustanovení § 544 odst. 1 obč. zák., o smluvní pokutě, podmínkou pro vznik nároku na zaplacení smluvní pokuty porušení smluvní povinnosti, je třeba dát za pravdu odvolacímu soudu, dovodil-li, že nárok na zaplacení smluvní pokuty vůbec nevznikl, nedošlo-li v daném případě k porušení smluvní povinnosti (žalovanou), které mělo být sankcionováno smluvní pokutou, a pro uvedený závěr není vůbec rozhodující, že žalovaná svůj závazek, doplatit sjednanou cenu díla uznala.

Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. lze rozhodnutí odvolacího soudu přezkoumat jen z důvodů uplatněných v dovolání. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédně též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3, jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny. Protože nebylo zjištěno a ani dovolatelem tvrzeno, že by rozsudek odvolacího soudu byl postižen takovými vadami, Nejvyšší soud České republiky, aniž nařídil jednání (§ 243a odst. 1 o. s. ř.), dovolání žalobce podle § 243b odst. 2 o. s. ř. zamítl.

O nákladech dovolacího řízení bylo rozhodnuto podle § 243b odst. 5, § 224 odst. 1, § 151 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř. za situace, kdy neúspěšný žalobce nemá právo na náhradu těchto nákladů a žalované v souvislosti s tímto řízením náklady nevznikly.

Proti tomuto rozsudku není opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 21. dubna 2006